

Tájvédelmi körzetek

A tájvédelmi körzetek kialakításának célja a tájak legjellemzőbb tulajdonságainak megőrzése. Így ezeken a területeken az építkezést, a bányányitást és az ipari üzemek létesítését is korlátozzák. A mező- és erdőgazdálkodás azonban engedélyezett.

Természetvédelmi értéknek a védett növény- és állatfajok pénzben kifejezett értékét nevezzük.

Budai tájvédelmi körzet

A tájvédelmi körzet egyes részei a főváros legkedveltebb kirándulóhelyei. A János-hegy és a Hárs-hegy környéke, valamint a budakeszi Vadaspark már a XIX. század végi útikalauzokban is szerepel.

A János-hegy 160-180 éves bükköseit és kocsánytalan tölgyeseit járva gyakran hallhatjuk a fekete harkály pirregését, míg a Hármashatár-hegytől a solymári Kálvária-hegyig tartó hegyvonulaton a budai nyúlfarkfű, a hegytető lejtőin a piros kígyószisz virágában gyönyörködhetünk. A mészkő- és dolomitkopárok legjellemzőbb hullófaja a pannon gyík.



Nagy-szénási túra

Fokozottan védett növények

Ritka, erősen megfogyatkozott, veszélyeztetett növényeink társaiknál nagyobb odafigyelést érdemelnek. Fokozottan védettnek a kiemelten magas (harmincezer forint vagy aféletti) természetvédelmi értékű növényeket nevezzük. A Budai tájvédelmi körzet fokozottan védett növényfajai közé tartozik a pilisi len, de a légybangó és a szarvas bangó is.



Árványbaj



Budai nyúlfarkfű



Magyarföldi husáng



Pannon gyík

Gerecsei tájvédelmi körzet

A Gerecse arculatát döntően meghatározó növénytársulások olyan természeti értékeket rejtnek magukban, mint a sárga kövirózsa, a magyar zergevirág vagy a fokozottan védett magyarföldi husáng. A térség állatvilágára a denevér- és madárfauna gazdagsága jellemző, de gyakori emlős a nagy- és a mogyorós pele, valamint a vadmacska és a borz is. A hegység fontos madártani értéke a fokozottan védett kerecsensólyom!

Fokozottan védett ragadozó madarak

Ritka, erősen megfogyatkozott, veszélyeztetett ragadozó madaraink társaiknál nagyobb odafigyelést érdemelnek. Fokozottan védettnek a kiemelten magas (százezer forint vagy afeletti) természetvédelmi értékű állatokat nevezzük. A Gerecsei tájvédelmi körzet fokozottan védett ragadozó madarai közé tartozik például a kerecsensólyom, de a törpesas és a kígyászölyv is.



Kerecsensólyom



Mogyorós pele



Fekete barkály



Hiúz

Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet

Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet területe 3 616 hektár, ebből fokozottan védett 157 hektár. A Tájvédelmi körzet a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága alá tartozik.

Fekvése

A Sárvíz-völgye egy a Bakony lábaitól a Szekszárdi-dombságig terjedő – nagyjából északnyugat-délkelet irányú – dél felé mélyülő vetődésben jött létre, melynek vízgyűjtője, tengelyében a Sárvíz-patakkal, hatalmas terület vizeit terelte és részben tereli ma is egy területre. Ez a táj a huszadik század elejéig összefüggő mocsaras, lápos vidék volt, amelyet csak az 1920-as években sikerült lecsapolni.

Kialakulása

A Sárvíz-völgye teraszos folyóvölgy, amely eróziós-akkumulációs úton keletkezett. Domborzati képét a magas árterek futóhomokformái és a teraszt borító löszös eróziós-deráziós formakincse színezi. A Sárvíz-völgye az alsó pleisztocén ÉÉNY-DDK-i árokká fejlődött süllyedékében alakult ki, s mai helyét feltehetően a Würmben foglalta el. A tektonikus mozgások és az erózió munkájának eredményeként a Dunántúl jelentős területének vizeit gyűjti össze és levezető eróziós-teraszos völgyé formálódott.

Tájvédelmi körzetek

Jellemzői



Dankasirály

A Sárvíz-völgyében az egykori természetes tavak átalakításával több helyen is halastavakat hoztak létre, így a mocsaras társulások mellett nagy felületű, nyílt vízfelületek is létrejöttek, amelyeken nagy számban költ a szürke és vörösgém, kis és nagy kócsag, bakcsó, üstökös gém.



Bakcsó

A máig nedves, tocsogós – zsombékos elmocsarasodó területeket gyakran rekettyefűzes foltok, és fűz-kőris ligeterdők tagolják. A halastavak szegélyének gyakran több tíz méter széles nádszegélyében nagy létszámú vegyes gémtelepek találhatók, míg a tavak belső szigetein dankasirályok költnek.

Növény- és állatvilág



Sáfrány

A Sárvíz-völgyében több kisebb-nagyobb szikes tó található, környezetükben szikes vagy szikesedő gyepekkel

Ezek a területek az alföldi szikeseket idéző növény- és madárvilág él.



Kis lile

Az értékes ürmös szikespusztai rétek tipikus sziki növényei mellett megjelenik a tarka sáfrány, és több nőszirmfaj is. A legértékesebb madarak közül a szikeseken költ gulipán, piros lábú cankó, nagy goda és kis lile. A sárszentágotai határ szikes foltjai és fennmaradt ligeterdői között máig él szártalan csüdfű, és árvalányhaj, valamint többféle kosborfaj.

A magasabban fekvő homokos részek gyakran mindössze néhány méterre találhatók a mocsaras világtól, ilyenkor a homokpusztagyep szárazságtűrő növényeitől néhány lépésre már a nedves mocsárrét kosborait csodálhatjuk.

A területen több helyen is fennmaradtak az egykori Mezőföldet idéző kisebb pusztagyepfoltok, gyakran igen gazdag és értékes növényvilággal, hiszen ezeken a kis foltokon – például Aba mellett – több kosborfaj is nyílik (leggyakrabban vitéz-, poloskaszagú- és agárkosbor).



Fekete gólya

A Sárvíz-völgyében költő több mint száz madárfajon kívül a területre rendszeresen jár táplálkozni rétisas, fekete gólya, és előfordul a halastavakon halászsas is. Madárvonulás idején pedig több tízezres létszámban szállják meg a tavakat és környéküket a vetési ludak, a nagy lilikek, és a különböző réce fajok. A területen található kisebb-nagyobb erdőfoltok – nyárasok, szil, kőris és fűz ligetek, tölgyesek – pedig héjának, kék vércsének, vörös vércsének és erdei fülesbagolynak is otthont adnak – és a Sárvíz mentén még meglehetősen gyakori az egyik legszebb hazai madár, a szalakóta.

Hollókői Tájvédelmi Körzet

A Hollókői Tájvédelmi Körzet 1977-ben létesített, a Bükki Nemzeti Park igazgatóságának természetvédelmi kezelésében lévő tájvédelmi körzet a Nógrád megyei Hollókő község területén. Területe 1,495 km², ami magába foglalja Hollókő-Ófalu védett falurészt és a hollókői várat is, és 1987 óta az UNESCO világörökség része. A Bükki Nemzeti Park Igazgatósága kijelölt egy vár körüli – zöld színnel jelzett, 23 ismertető táblával ellátott – vartúra ösvényt, ami a terület kulturális és természeti értékeit mutatja be.

Vártúra ösvény

A vartúra ösvény első szakasza a parkolótól a hollókői várig vezet. A megtekintés után a vártól lefele az Ófaluig kalauzolja a látogatót. Mindkét helyszín a világörökség területén van. Az ösvény egyik leágazása a Várhegyet körülölelő biológiai ösvényként vezet vissza a parkolóhoz. Az Ófalu megtekintése után az ösvény másik végpontja Hollókő Újfalu-jában ér véget.

A hollókői kultúrtájat emberkéz formálja az ősidők óta. A dombvidék mozaikszerű tájat képvisel, ahol a Cserhátra jellemző típusos élőhelyek találhatók meg. A kerékpárosok végighaladhatnak azon a 6 km hosszú kerékpárúton, amivel a község minden pontját elérhetik. Pihenni, érdemes megállni a helyiek portái előtt, s meghallgatni történeteiket a régi szokásokról, hagyományokról, helyi adomákról. Az őslakosok, akik büszkék lakóhelyükre, barátsággal fogadják az odalátogatók érdeklődését.

Múzeumok, kiállítóhelyek

- ♥ Falumúzeum: XX. század eleji hollókői házbelő bemutatása: A három helyiségből álló, szoba-konyha-kamra beosztású épület berendezése egy, az öregszülővel együtt élő kisgyermekes család otthonát mutatja be a XX. század első éveiből.
- ♥ Tájház: Hollókő Tájvédelmi Körzetének történelme: A vidék természeti értékeit, valamint a táj és az itt élő ember kapcsolatát mutatja be egy felújított parasztházban a Bükki Nemzeti Park kezelésében lévő Hollókői Tájvédelmi Körzet állandó kiállítása.
- ♥ Postamúzeum: postatörténeti kiállítás: az egyik régi lakóházban berendezett múzeum állandó kiállításai a magyar posta évszázadait, valamint Nógrád megye postatörténetét mutatják be.
- ♥ Kiállítóhely: Kelemen Ferenc fafaragó kiállítása és Ember és erdő kiállítás: az Ófaluban található az „Erdő és az ember” nevet viselő bemutató ház. Ebben bemutatják az ember és az erdő több ezer éves kapcsolatát, és az erdőgazdálkodási tevékenységeket. A látogatók betekintést kapnak az erdő szerepéről a térségben, a régmúltban használt eszközökre, fafaragásokra.
- ♥ Babamúzeum: Palóc baba gyűjtemény: Közel 200 nagyméretű porcelánbaba hordja a palóc-föld színes népviseleteit. Időszaki kiállítások keretében bemutatják más magyar vidékek változatos népi öltözködését is.
- ♥ Szövőház: szövéstörténeti kiállítás: a Szövőházban szövéstörténeti kiállítás és alkotóház kapott helyet. A látogatók megismerkedhetnek a kézi szövés fejlődésével, a kender feldolgozásának folyamatával, eszközeivel és a szövés különböző típusaival.